

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 311/2014-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. mája 2014 predbežne prerokoval sťažnosť J. B., zastúpeného advokátom JUDr. Drahomírom Tomčom, Advokátska kancelária, Kocel'ova 9, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 162/2007 z 18. mája 2011 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 137/2011 z 11. decembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. februára 2014 doručená sťažnosť J. B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 162/2007 z 18. mája 2011 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 137/2011 z 11. decembra 2013.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Podľa konečného znenia môjho návrhu, ktorý som podal dňa 13. 5. 1997 pôvodne na Okresný súd v Pezinku a ktorý bol potom neskôršie postúpený na Okresný súd Bratislava 3 v Bratislave som sa domáhal voči odporkyni, aby súd určil že som podielovým spoluvlasníkom vo výške $\frac{1}{2}$ k celku pozemku... - zastavané plochy a nádvoria o výmere 435 m² a pozemku... - vinica o výmere 402 m², ktoré pozemky sa nachádzajú v... a v tom čase boli vedené na Správe katastra v Pezinku na liste vlastníctva... Toto konania sa viedlo na Okresnom súde v Bratislave 3 pod sp. zn. 43 C 67/06. Vo svojom návrhu som uviedol, že na základe kúpnopredajnej a darovacej zmluvy zo dňa 28. 2. 1969 predávajúci opísaní v článku I. tejto zmluvy odpredali rodičom odporkyne ako kupujúcim spoluvlastnícke podiele k novovytvorenému pozemku... o výmere 991 m² ako stavebný pozemok, ktorý bol vytvorený na základe geometrického plánu... zo dňa 30. 9. 1968, ktorý pozemok rodičia odporkyne darovali odporkyne a mne ako ich zaťovi, ktorý dar som spolu s odporkyňou od nich prijal. Bez môjho vedomia a súhlasu v písomnej forme som bol z nej ako obdarovaný vyčiarknutý po jej registrácii. Táto zmluva bola registrovaná Štátnym notárstvom Bratislava - vidiek... dňa 7. 7. 1969. Na vyššie citovanom pozemku som si postavil s odporkyňou počas trvania nášho manželstva rodinný dom. Až v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava - vidiek pod sp. zn. 12 C 114/95 som sa dozvedel, že som bol z tejto kúpnej a darovacej zmluvy vyčiarknutý. Na základe absolútne neplatnej kúpnej zmluvy a darovacej zmluvy zo dňa 28. 2. 1969 registrovanej ŠN Bratislava - vidiek si odporkyňa vybavila v príslušnom katastri nehnuteľností... zápis vlastníctva v celosti k nehnuteľnostiam zapísaným na LV... a to k pozemkom... - zastavaná plocha vo výmere 458 m² a pozemku... - vinica o výmere 533 m³, ktoré nehnuteľnosti však vlastnícky patrili V. S., neboli nikdy predmetom daru z kúpnopredajnej a darovacej zmluvy a nikdy neboli v oprávnenej držbe účastníkov konania. Zámennou zmluvou zo dňa 20. 11. 1995 s povolením vkladu vlastníctva... zo dňa 23. 11. 1995 odporkyňa s V. S.,... ako výluční vlastníci zosúlادili

skutkový stav so stavom právnym ku predmetu darovacej zmluvy až na môj podnet. Odporkyňa však odmietla uznať moje vlastníctvo k týmto pozemkom. Ja som popri navrhovateľke v dobrej viere ako spoluvlastník predmetné nehnuteľnosti užíval viac ako 10 rokov nepretržite až do zániku môjho manželstva s odporkyňou a vykonával som právo oprávneného držiteľa ako vlastník v rovnakom rozsahu ako odporkyňa. Taktiež som zdôvodnil naliehavosť svojho návrhu s poukazom na ust. § 80 písm. c. / O. s. p...

Okresný súd Bratislava 3... rozhodol tak, že určil, že som podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností vo výške 1/2 k celku, a to k pozemku... - zastavané plochy a nádvoria o výmere 435 m² a k pozemku... - vinice o výmere 402 m², ktoré sa nachádzajú v ... a sú zapísané na liste vlastníctva... v Správe katastra v Pezinku...

Na odvolanie odporkyne proti vyššie citovanému rozsudku Okresného súdu Bratislava 3 sp. zn. 43 C 67/06 Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo dňa 18. mája 2011 sp. zn. 8 Co 162/2007 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh zamietol...

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom zo dňa 11. 12. 2013 sp. zn. 1 Cdo 137/2011 moje dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 18. mája 2011 sp. zn. 8 Co 162/2007 zamietol...

Porušenie vyššie citovaného článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len Ústavy) ako aj článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3,5,8 publikovanom v Zbierke zákonov ČSFR pod číslom 209 ročník 1992 (ďalej len Dohovor) značnej intenzity spočíva v tom, že ich argumentácia, že som nebol účastníkom darovacej zmluvy zo dňa 28. februára 1969, ktorá bola zaregistrovaná bývalým Štátnym notárstvom Bratislava - vidiek dňa 7. 7. 1969 pod... nekorešponduje (nie je konzistentná) s tým, čo oba súdy zistili v samotnom prejednávacom prípade. Totiž, ak oba súdy zistili, že ako ja aj moja bývalá manželka B. B. sme jasne uvedení ako účastníci v darovacej zmluve, čo vyplýva z jej obsahu a na nej sa nachádzajú aj naše vlastnoručné, matrikou overené podpisy, potom oba súdy nemôžu presvedčivo tvrdiť, že v čase jej registrácie resp. po jej registrácii, keď som bol z nej vyškrknutý nebol som jej účastníkom. Ako je už vyššie citované, vyčiarknutie môjho mena z darovacej zmluvy bolo účelové, vykonané následne až po viac ako dvadsať ročnej dobe po jej registrácii a v rozpore v tom čase s platným Občianskym zákonníkom (zákon číslo 40/1964 Zb. z.), ako aj Notárskym

poriadkom (zákon číslo 95/1963 Zb. zák. o štátnom notárstve a o konaní pred štátnym notárstvom), nakoľko v tom čase (v roku 1969) platný Občiansky zákonník, ako aj platný Notársky poriadok právny termín vyčiarknutie niekoho zo zmluvy, či už z darovacej alebo kúpnej nepoznal, pretože akákoľvek zmena už uzatvorenej zmluvy v čase jej registrácie, aj vtedy sa mohla uskutočniť len na základe dohody samotných účastníkov zmluvy vykonanej dodatkom k už uzatvorenej zmluve, nie prostým vyčiarknutím jedného účastníka zmluvy z nej bez jeho vedomia a súhlasu a musela by byť táto zmena hodnoverne, s označením dátumu zmeny (deň, mesiac a rok) vykonaná príslušným notárom, ktorý zmluvu nakoniec zaregistroval. Navyše, štátny notár by musel vyzvať či už písomne alebo ústne s podpisom účastníka zmluvy do notárskeho spisu o registrácii zmluvy, že ju zobral na vedomie, aby odstránil vytýkané jej nedostatky. (pozri R 78/1968 vyššie citované rozhodnutie NS ČSSR a ust. § 64 notárskeho poriadku zák. č. 95/1963 Zb.) Navyše aj v samotnej darovacej zmluve zo dňa 28. 2. 1969 na jej poslednej štvrtej strane je napísaný písacím strojom dodatok zo dňa 18. marca 1969, že predávajúca A. H. zomrela a dedičom tejto nehnuteľnosti podľa rozhodnutia Štátneho notárstva Bratislava - vidiek pod... sa stal jej syn J. G..., ktorý túto zmluvu podpísal. Preto neobstoí argumentácia oboch súdov, že pred registráciou darovacej zmluvy som bol z nej vyčiarknutý a týmto okamihom som nebol jej účastníkom a nebol som preto ani obdarovaný na jej základe. Keďže takéto skutočnosti neboli počas konania na súde prvého stupňa a ani na odvolacom súde a nakoniec ani na dovolacom súde preukázané z vykonaného dokazovania, preto ich rozhodnutie nebolo v ich argumentácii obsiahnutej v odôvodnení ich rozhodnutí koherentné a konzistentné. Taktiež ich argumenty nemohli podporiť ich príslušné závery vyslovené v ich rozhodnutiach, že som nebol účastníkom vyššie citovanej darovacej zmluvy ako obdarovaný. Preto ani ich rozhodnutia a závery nemôžu byť celkovo presvedčivé ani pre mňa a ani pre širšiu právnickú verejnosť (ale aj laickú) prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. (viď I. ÚS 243/07)... ich argumentácia vyplývajúca z odôvodnenia ich rozhodnutí nemôže byť prijateľná, racionálna a presvedčivá z dôvodu, že po obdarovaní a po vyše dvadsaťročnom manželskom spoluzití, keď sme si postavili rodinný dom na darovanom pozemku... tvrdili, že z vykonaného dokazovania vyplýva, že nie som vlastníkom týchto pozemkov ani titulom zaregistrovanej zmluvy bývalým Štátnym notárstvom Bratislava - vidiek a ani titulom vydržania po vyše dvadsaťdvaročnom užívaní v dobrej viere vyššie

citovaných pozemkoch, keď na vstup do oprávnenej držby im nestačila ani darovacia zmluva zo dňa 28. 2. 1969, ktorú som podpísal, pričom môj podpis bol riadne overený matrikou a ktorá bola zaregistrovaná štátnym notárstvom a od ktorej doby sa odvíjalo moje presvedčenie, že som preukázal riadny titul vstupu do držby, práve na základe vyššie citovanej darovacej zmluvy, pričom moje dobromyseľné a oprávnené užívanie vyššie citovaných nehnuteľností nebolo nikým rušené, namietané a ani na súde sporované počas trvania môjho manželstva, čo správne a absolútne dôvodne tvrdil aj súd prvého stupňa ako jediný zo všeobecnej sústavy našich súdov...

Taktiež toto právo zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru porušili i tým, keď odvádzali svoje zamietajúce rozsudky na základe tvrdení, že právo držby neodvodzujem z písomne uzatvorenej zmluvy, pretože výslovne tvrdím, že kúpna a darovacia zmluva z 28. 2. 1969 je absolútne neplatným právnym úkonom, bez právnych následkov, nakoľko rodičia pôvodnej odporkyne (teda darcovia predmet daru v čase darovania nevlastnili). Oba súdy opomenuli, že v časovom období rozhodujúcim pre nadobudnutie vlastníctva aj vydržaním, čo sa týka mojej osoby, teda od 28. 2. 1969 do 31. 12. 1991, takúto skutočnosť som nikdy netvrdil v tomto období, lebo vlastníctvo k vyššie citovaným pozemkom žiadnym spôsobom mi nikto nespороval, nedomáhal sa ich voči mne, najmä ani moja bývalá manželka, B. B. a ani žiadna iná tretia osoba voči mne, žiadnu žalobu nepodala ohľadne týchto pozemkov. Preto je prekvapivé, keď odvolací súd ako aj dovolací súd založili tiež na tejto skutočnosti svoje zamietajúce rozhodnutia. Vyššie citované tvrdenie o absolútnej neplatnosti vyššie citovanej darovacej zmluvy som prvý krát uvádzal až po začatí konania o vysporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktorý návrh zo dňa 14. 6. 1993 na Okresný súd Bratislava - vidiek v Bratislave podala B. B., niekoľko dní po jeho spísaní. Až z jej návrhu som sa prvý krát dozvedel, že som bol z darovacej zmluvy vyčiarknutý.“

Sťažovateľ vo veci samej navrhuje, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vydal takéto rozhodnutie:

„Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach vyslovuje, že rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v Bratislave zo dňa 11. 12. 2013 sp. zn. 1 Cdo 137/2011, ktorým bolo zamietnuté dovolanie sťažovateľa J. B., a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo

dňa 18. mája 2011 sp. zn. 8 Co 162/2007, ktorým bol zmenený rozsudok Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 43 C 67/2006 zo dňa 18. 12. 2006 vo veci samej v občianskoprávnej veci vedených na týchto súdoch pod vyššie citovanými spisovými značkami došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa zaručeného v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ako aj práva na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná, zaručeného v článku 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd .

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v Bratislave zo dňa 11. 12. 2013 sp. zn. 1 Cdo 137/2011 sa zrušuje.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 162/2007 zo dňa 18. 5. 2011 sa zrušuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť sťažovateľovi 1000,- € titulom finančného zadostučinenia v lehote 10 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť sťažovateľovi 1000,- € titulom finančného zadostučinenia v lehote 10 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania vo výške 149,94 € v lehote 10 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet advokáta JUDr. Drahomíra Tomču...

Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania vo výške 149,94 € v lehote 10 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet advokáta JUDr. Drahomíra Tomču...

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd poznamenáva, že medzi právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jemu porovnateľným právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností, a prípadné porušenie uvedených práv je preto potrebné posudzovať spoločne.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prerokovanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. februára 1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36). Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

1. Pokiaľ ide o rozsudok krajského súdu sp. zn. 8 Co 162/2007 z 18. mája 2011, preskúmaniu ústavnosti tohto rozhodnutia ústavným súdom bráni princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd (III. ÚS 5/05). Takýmto

súdom bol najvyšší súd, ktorý napadnutý rozsudok preskúmal v dovolacom konaní. V tejto časti ústavný súd sťažnosť odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu ústavné právo na súdnu ochranu však neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym) súdom, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02).

Vo vzťahu k rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 137/2011 z 11. decembra 2013, ktorým bolo zamietnuté dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 8 Co 162/2007 z 18. mája 2011, sťažovateľ namieta, že rozsudok najvyššieho súdu je arbitrárny z dôvodu, že najvyšší súd nesprávne právne posúdil skutočnosť nadobudnutia vlastníctva na základe kúpnej a darovacej zmluvy z 28. februára 1969 a nesplnenie predpokladov vydržania sťažovateľom.

V odôvodnení rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 137/2011 z 11. decembra 2013 sa uvádza:

„Predmetom konania je určenie, že navrhovateľ je podielovým spoluvlastníkom v podiele 1/2 k celku nehnuteľností vedených... LV... - zastavané plochy a nádvoría vo výmere 435 m²,... - vinice vo výmere 402 m².

So zreteľom na obsah žaloby, vyjadrenia navrhovateľa, obranu odporcov 1/ - 2/ (resp. ich právnej predchodkyne), spôsob rozhodnutia odvolacieho súdu a obsah dovolania, za ťažisko dovolacieho konania v prejednávanej veci treba považovať riešenie otázky, či boli splnené predpoklady pri posudzovaní podmienok vydržania výlučne na strane navrhovateľa. Predmetom konania nebolo posudzovanie podmienok vydržania na strane B. B.

Občiansky zákonník v znení platnom v čase vstupu navrhovateľa do držby pozemkov (teda v roku 1969) nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním vôbec neupravoval. Možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva takýmto spôsobom bola zavedená až novelou

vykonanou zákonom č. 131/1992 Zb., účinnou od 1. apríla 1983. Rozsah subjektov vydržania bol však obmedzený (vydržanie bolo obmedzené na občanov) a rovnako bol obmedzený aj rozsah predmetov vydržania, keď nebolo možné vydržať vlastnícke právo najmä k pozemkom. Novelou Občianskeho zákonníka vykonanou zákonom č. 509/1991 Zb., účinnou od 1. januára 1992, boli tieto obmedzenia odstránené. V súvislosti s vydržaním vlastníckeho práva k pozemku predmetná novela umožnila započítanie nepretržitej držby vykonávanej aj pred 1. januárom 1992, pričom držbu nekvalifikovala odlišne v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou. Ak teda držiteľ pozemku (t. j. ten, kto s pozemkom nakladal ako s vlastným) splňal k 1. januáru 1992 podmienku nepretržitej držby trvajúcej po dobu desať rokov, a zároveň bol držiteľom oprávneným (t. j. bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu pozemok patrí), nadobudol k tomuto dňu vlastnícke právo k pozemku vydržaním.

Dobrá viera (ako predpoklad oprávnenej držby) je presvedčením nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, keď si prisvojuje určitú vec. Iba samotná detencia k vydržaniu nestačí. Okolnosti, ktoré svedčia záveru o existencii dobrej viery sú okolnosti týkajúce sa tiež právneho dôvodu nadobudnutia (titulu) - teda okolnosti svedčiace o poctivosti tohto nadobúdacieho titulu. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu vec patrí, je nutné posudzovať nielen zo subjektívnych predstáv držiteľa ale i z objektívnych hľadísk viažucich sa k právnemu dôvodu (titulu), z ktorého sa odvodzuje vznik práva. Dobrá viera je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Iba vzhľadom na formu právneho úkonu (ústnu alebo i písomnú) nemožno vylúčiť ani potvrdiť existenciu dobrej viery držiteľa pri nadobúdaní nehnuteľností bez toho, aby nedošlo k zohľadneniu konkrétnych právnych, ale i skutkových okolností prípadu spojených s prevodom nehnuteľnosti - viažucich sa k nadobúdaciemu titulu (porovnaj napríklad Cpj 69/83 z 30. marca 1992). Dobrá viera oprávneného držiteľa, ktorá je daná so zreteľom na všetky okolnosti sa musí vzťahovať aj na titul, na základe ktorého mohlo držiteľovi vzniknúť vlastnícke právo. Tento titul nemusí byť vždy daný. Postačí, ak je držiteľom so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že tu taký titul je. Posúdenie, či je držiteľ v dobrej viere alebo nie, je potrebné vždy ohodnotiť objektívne a nielen zo subjektívneho hľadiska samotného účastníka konania (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 27. 04. 2006 sp. zn. 22 Cdo 984/2006). Nie je vylúčené, aby k vydržaniu

vlastníckeho práva došlo na základe putatívneho právneho titulu (predstieraného, či neplatného). Je potrebné však vziať vždy v úvahu, či držiteľ pri bežnej opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu prejednávaneho prípadu po každom vyžadovať, nemal po vydržaciu dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo v neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Pre účely prejednávanej veci treba osobitne zdôrazniť, že omyl držiteľa vychádzajúci z neznalosti alebo nedokonalkej znalosti celkom jednoznačného a zrozumiteľného ustanovenia zákona je právny omyl neospravedlniteľný (pozn.: k obdobnému záveru dospel najvyšší súd aj v ďalších rozhodnutiach - vid' napríklad sp. zn. 3 Cdo 97/2009, 4 Cdo 283/2009, 5 Cdo 30/20 3 M Cdo 7/2010, 3 M Cdo 8/2010 a 6 M Cdo 5/2010). Neznalosť inak jasného, zrozumiteľného a nesporného ustanovenia zákona neospravedlňuje účastníka - pri zachovaní obvyklej opatrnosti sa totiž predpokladá, že každý sa oboznámi so zákonnou úpravou právneho úkonu, ktorý má v úmysle urobiť.

Dobrá viera držiteľa sa musí teda vzťahovať na všetky právne skutočnosti, ktoré majú za následok nadobudnutie veci alebo práva, ktorá je predmetom držby, teda aj na existenciu platnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti. Judikatúra súdov je konštantná v tom, že pokiaľ sa niekto uchopí držby nehnuteľnosti po 1. apríli 1964 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzavretá v písomnej forme, nemôže byť so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu nehnuteľnosť patrí a v zmysle § 130 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka nemôže byť držiteľom oprávneným (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2011 sp. zn. 5 Cdo 49/2010). Na základe ústnej zmluvy o jej prevode, nemôže byť vzhľadom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom veci aj keď je subjektívne presvedčený, že takáto zmluva na originálne nadobudnutie vlastníckeho práva postačuje. Držba nehnuteľnosti opierajúca sa o ústnu zmluvu nemôže, viesť k vydržaniu nehnuteľnosti.

V danom prípade navrhovateľ titul svojho vstupu do držby neodvodzuje z písomne uzavretej zmluvy, pretože výslovne tvrdí, že kúpna a darovacia zmluva z 28. 2. 1969 je absolútne neplatným právnym úkonom, bez právnych následkov, nakoľko rodičia pôvodnej odporkyne (teda darcovia predmet daru v čase darovania nevlastnili). Svoj titul vstupu do držby neodvodzuje ani z ústnej zmluvy o prevode pozemku (v konaní ani nebola preukázaná jej existencia). V dobe, keď sa držiteľ ujal držby platný Občiansky zákonník pre nadobudnutie vlastníctva k nehnuteľnosti vyžadoval písomnú scudzovaciu zmluvu (§ 46 ods. 1). Omyl vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka ospravedliteľný nie je. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje tiež na skutočnosť, že rodičia odporkyne v roku 1969 písomnú formu dodržali. Navrhovateľ nepreukázal so zreteľom na všetky okolnosti, že bol dobromyseľný, predovšetkým nepreukázal riadny titul vstupu do držby. Samotné dlhodobé užívanie nehnuteľnosti, ani nerušenie v užívaní pre dobromyseľnosť nepostačuje.

Odvolací súd preto správne právne posúdil otázku vydržania, jeho zákonných predpokladov a správne vyvodil, že navrhovateľ nesplnil jeden z týchto zákonných predpokladov, a to dobromyseľnosť v tom, že mu predmetná vec patrí. Ostatné dovolacie námietky týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia veci neboli právne relevantné pre daný prípad. Preto sa nimi dovolací súd ani nezaoberal.

K námietkam dovolateľa spochybňujúcej správnosť skutkových záverov odvolacieho súdu považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že v zmysle § 241 ods. 2 O. s. p. tieto nemôžu byť samy osebe dôvodom dovolania. Dovolanie nie je totiž „ďalším odvolaním“, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/, b/ O. s. p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených odvolacím súdom, tak ani prieskumu ním vykonaného dokazovania. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 213 O. s. p.). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou, v ktorej by mohol preskúmať akékoľvek rozhodnutie súdu druhého stupňa. Preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať

vykonané dôkazy, pretože na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu, nemá možnosť podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní tieto dôkazy sám vykonávať, ako je zrejmé z obmedzeného rozsahu dokazovania v dovolacom konaní.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že odporca neopodstatnene napadol rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O. s. p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľa podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol.“

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 137/2011 z 11. decembra 2013 vyplýva, že najvyšší súd sa štandardným a ústavne akceptovateľným spôsobom vyrovnal s námietkami sťažovateľa týkajúcimi sa splnenia predpokladov vydržania a s otázkou nadobudnutia vlastníctva na základe kúpnej a darovacej zmluvy z 28. februára 1969.

Ústavný súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, je ústavne akceptovateľné, pričom nezistil existenciu skutočností svedčiacich o tom, že by ho bolo možné považovať za popierajúce zmysel práva na súdnu ochranu, keďže najvyšší súd zrozumiteľne vysvetlil právne závery, ku ktorým dospel. Uvedené platí aj v prípade, keď sa vnútorná intencionalita právnych úvah sťažovateľa uberala iným smerom ako právny názor najvyššieho súdu, ktorý síce rozhodol spôsobom, s ktorým sťažovateľ nesúhlasí, avšak rozhodnutie dostatočne odôvodnil na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený a ani povinný nahrádzať. K tomu ústavný súd obdobne poznamenáva, že ak sa konanie pred všeobecným súdom neskončí podľa želania účastníka konania, táto okolnosť sama osebe nie je právnym základom pre namietnutie porušenia základného práva (napr. II. ÚS 54/02).

K námietke nevysporiadania sa so všetkými skutočnosťami uvádzanými sťažovateľom v jeho dovolaní proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 8 Co 162/2007 z 18. mája 2011 ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou uvádza, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len

na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka konania na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05).

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom sp. zn. 1 Cdo 137/2011 z 11. decembra 2013 neporušil sťažovateľom označené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd preto sťažnosť vo vzťahu k rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 137/2011 z 11. decembra 2013 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde považujúc ju za zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa (zrušenie rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 137/2011 z 11. decembra 2013 a vrátenie veci na ďalšie konanie, priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške po 1 000 eur vo vzťahu ku krajskému súdu a najvyššiemu súdu, priznanie náhrady trov konania) v danej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2014